

Grænsekontrol og grundlæggende rettigheder ved de ydre landegrænser

**POCKET-
UDGAVE**

Vejledningen beskriver **10 ting, man bør og ikke bør gøre**, inden for fem centrale områder:

- behandling af alle mennesker med **værdighed**
- identifikation og henvisning af **sårbare personer**
- respekt for **retsgrundlaget, hvad der er nødvendigt og proportionelt** ved magtanvendelse
- anvendelse af **beskyttelsesforanstaltninger, når personer tilbageholdes** ved grænser og
- overholdelse af retssikkerhedsgarantier og **beskyttelse af personoplysninger**.

Intet i denne vejledning begrænser eller er i strid med de gældende grundlæggende rettigheder og garantier.

Denne vejledning er til grænseforvaltningsmedarbejdere i EU's medlemsstater, der arbejder på det operationelle plan. Den er beregnet som en hjælp i det daglige arbejde i forbindelse med at gennemføre beskyttelsen af grundlæggende rettigheder i **Schengengrænsekodeksen (forordning (EU) 2016/399) og tilhørende EU-lovgivning.**

1.

ALLE SKAL BEHANDLES MED VÆRDIGHED, OG PÅ EN PROFESSIONEL OG RESPEKTFULD MÅDE

+ 1.1.

Gør dig bekendt med basale udtryk på de sprog,

som de fleste af dem, der kommer til eller krydser landgrænsen, taler.

+ 1.2.

Brug letforståelige kommunikationsredskaber

(brochurer, plakater eller IT-værktøjer) til at informere rejsende om karakteren af og formålet med grænsekontrol.

+ 1.3.

Gør oplysninger om indgivelse af klager

og blanketterne hertil – herunder børnevenlige udgaver – tilgængelige på synlige steder.

+ 1.4.

Besvar spørgsmål

på en faktuel og høflig måde.

+ 1.5.

Yd førstehjælp, og henvis personer med behov for akut sundhedspleje til relevante lægetjenester.

Gør dig bekendt med de relevante dele af **WHO's internationale sundhedsregulativ**, der gælder ved grænserne (del IV). Brug det beskyttelsesudstyr, medarbejdere har fået udleveret, og hold dig opdateret om relevante offentlige sundhedsanbefalinger.

+ 1.6.

Tag hensyn til personens alder, køn og kultur.

+ 1.7.

Begræns indgreb i personens privatliv –

f.eks. ved kontrollen af personlige ejendele – til, hvad der er nødvendigt og proportionelt i forhold til grænsekontrollens formål og art.

+ 1.8.

Vær navnlig opmærksom på sårbare personer.

Tilpas din adfærd, når du har med personer at gøre, som kan have særlige behov (f.eks. børn, ofre for menneskehandel eller anden voldskriminalitet, gravide, syge, handicappede osv.). Vær opmærksom på, at nogle personer kan være traumatiserede. Se **EASO's værktøj til identifikation af personer med særlige behov**, hvis du er i tvivl.

+ 1.9.

Oplys personer, som anbringes i tilbageholdelsesfaciliteter ved indrejsestedet eller på politistationer, om deres rettigheder og de procedurer, der gælder for dem.

Dette skal gøres med det samme, både mundtligt og skriftligt, på et sprog, de forstår. Læs Den Europæiske Komité til Forebyggelse af Torturs faktablad **om tilbageholdelse af immigranter** grundigt for at vide, hvilke garantier og materielle betingelser, der skal være opfyldt.

+ 1.10.

Arbejd så vidt muligt i hold med begge køn,

da dette giver en kønsfølsom tilgang.

Relevante juridiske kilder: Chartret, artikel 1; *Schengengrænsekodeksen*, betragtning 7, artikel 2, nr. 21), artikel 7 og bilag VII.6 (særlige regler); *forordningen om den europæiske grænse- og kystvagt*, artikel 3, stk. 1, litra a); *direktivet om bekæmpelse af menneskehandel*, betragtning 3; *direktivet om tilbagesendelse*, artikel 15-17; *Schengenvejledningen*, s. 14, 16-17, punkt 5.6 (om kontrol af børn); EMRK, artikel 5, stk. 1, litra f), og stk. 2; *Den Europæiske Komité til Forebyggelse af Torturs standarder om tilbageholdelse af immigranter*; *WHO's internationale sundhedsregulativ*, del IV; *EU-Domstolen, Zakaria (C-23/12)*, 17. januar 2013; *Menneskerettighedsdomstolens retspraksis om frihedsberøvelse*.

2.

UNDGÅ MAGTANVENDELSE OG KONFISKERING AF EJENDELE, MEDMINDRE DET ER NØDVENDIGT, FORHOLDSMÆSSIGT OG BERETTIGET I HENHOLD TIL NATIONAL, EUROPÆISK OG INTERNATIONAL RET FOR AT NÅ ET LEGITIMT MÅL

+ 2.1.

Vær opmærksom på, at der er forskellige former for magtanvendelse.

Disse omfatter brug af hænder og krop, brug af tvangsinstrumenter; brug af våben, herunder skydevåben og brug af tjenestehunde eller -udstyr.

+ 2.2.

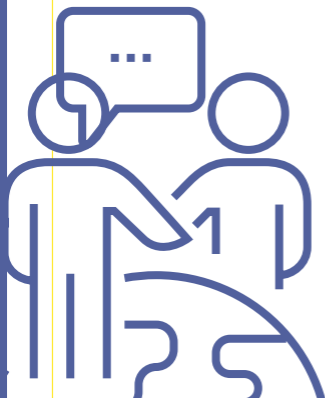
Tag de fornødne skridt til i første omgang at løse en situation uden brug af vold,

bl.a. gennem overtalelse, forhandling eller mægling.

+ 2.3.

Tag alle de fornødne skridt

til at minimere risikoen for personskade og anden skade.

+ 2.4.

Følg reglerne om anvendelse af magt og våben, især principperne om nødvendighed, proportionalitet og sikkerhed.

Vedrørende brug af specifikke våben og konkret udstyr bør vejledningen i bilag V til **forordningen om den europæiske grænse- og kystvagt** (forordning (EU) 2019/1896) om reglerne for magtanvendelse for Frontex' vedtægtsomfattede personale læses grundigt.

+ 2.5.

Oplys personer, der ønsker at klage, om klageproceduren.

Registrer de klager, du modtager, i henhold til den fastlagte procedure.

+ 2.6.

Før fortegnelser over alle hændelser vedrørende magtanvendelse og alle konfiskerede genstande, årsagen til og retsgrundlaget for konfiskationen

(f.eks. bevismateriale i en straffesag, farlige genstande eller andre årsager) samt øvrige procedurer, der finder anvendelse.

Relevante juridiske kilder: Chartret, artikel 3-4 og 17; **Schengengrænsekodeksen**, bilag II (registrering af oplysninger); **forordningen om den europæiske grænse- og kystvagt**, bilag V (gælder formelt kun for Frontex' vedtægtsomfattede personale); den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 2-3 og artikel 1 i protokol nr. 1 til den europæiske menneskerettighedskonvention, **Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis om artikel 2-3 og 8**; **De Forenede Nationers (FN) grundprincipper for retshåndhævelsespersonales magtanvendelse og brug af skydevåben**; **FN's adfærdskodeks for retshåndhævelsespersonale**.

3.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ RISICI VEDRØRENDE GRUNDLÆGGENDE RETTIGHEDER, NÅR DU SAMARBEJDER MED NABOLANDE, SOM ER TREDJELANDE

+ 3.1.

Vær opmærksom på, at der er strenge begrænsninger for deling af personoplysninger med tredjelande.

Før du deler dem, så tjek, at du overholder al EU-lovgivning og flygtninges krav på beskyttelse som beskrevet i jeres databeskyttelsespolitik.

+ 3.2.

Indhent oplysninger

om, hvordan tilgrænsende tredjelandes myndigheder behandler de personer, de pågriber i nærheden af EU's ydre grænse.

+ 3.3.

Hvis du er ansvarlig for at overbringe operationelle oplysninger til tilgrænsende tredjelande,

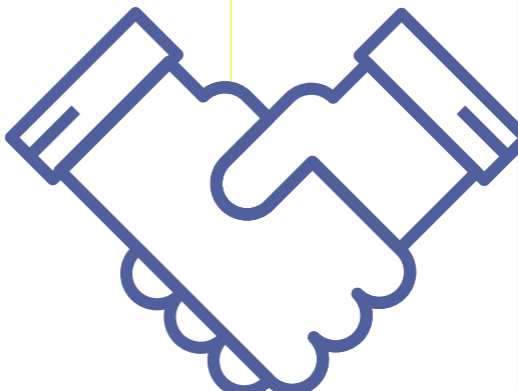
så vær sikker på, inden du anmoder dem om at pågribe personer, der nærmer sig EU's ydre grænse uden for et grænseovergangssted, at disse personer ikke vil blive udsat for dårlig behandling, forfølgelse eller andre former for alvorlig overlast.

+ 3.4.

Hvis der er et hegn ved grænsen,

så indikér over for de tredjelandstatsborgere, der kommer hen til hegnet og ønsker at ansøge om asyl, hvordan de kommer hen til et sted, hvor de fysisk kan ansøge om asyl i sikkerhed. Overvej også at bruge skilte med tekst.

— Relevante juridiske kilder: Chartret, artikel 4 og 18; **Schengengrænsekodeksen**, artikel 3-4 sammenholdt med artikel 13; Menneskerettighedsdomstolen, N.T. og N.D. mod Spanien, 13. februar 2020.

4.

IDENTIFICER ASYLANSØGERE, OG BESKYT DEM MOD *REFOULEMENT*

+ 4.1.

Betragt alle tredjelandstatsborgeres udtryk for angst, risiko for at lide alvorlig overlast eller forfølgelse,

hvis vedkommende sendes tilbage, som et ønske om at opnå international beskyttelse.

+ 4.2.

Husk, at alle kan have brug for international beskyttelse, uanset nationalitet, alder eller udseende.

Det er ikke din opgave at afgøre, om tredjelandstatsborgeren har brug for asyl eller ej.

+ 4.3.

Hold proaktivt høje med tegn på, om en tredjelandstatsborger kunne ønske at søge om asyl,

jf. Det Europæiske Asylstøttekontors og Frontex' fælles praktiske værktøjer til førstekontaktmedarbejdere om »**Adgang til asylproceduren**«. Vær opmærksom på, hvem personen er, hvad personen siger, men også på, hvad du observerer. Hav værktøjets pocket-brochure på dig.

+ 4.4.

Når du har fastlagt, at en tredjelandstatsborger ønsker at opnå international beskyttelse, så oplys vedkommende om, hvordan han/hun søger om asyl,

på et sprog vedkommende forstår eller med rimelighed kan forventes at forstå. Benyt piktogrammer, især til børn.

+ 4.5.

Hvis en tredjelandstatsborger udtrykker ønske om at ansøge om asyl,

så henvis ansøgeren til de myndigheder, der er ansvarlige for registrering, eller hvis dette hører under dit ansvarsområde, så registrer ansøgningen under fuld fortrolighed.

+ 4.6.

Tredjelandstatsborgere, der har udtrykt ønske om at ansøge om asyl, må ikke sendes tilbage.

Identificer eventuelle særlige behov, og henvis personen til aktører, der yder støtte.

— *Relevante juridiske kilder: Chartret, artikel 18-19; Genève-konventionen om flygtnings retsstilling af 1951; Schengengrænsekodeksen, artikel 3-4; direktivet om asylprocedurer, artikel 6 og 8; direktivet om anerkendelse af tredjelandstatsborgere eller statsløse som flygtninge, artikel 2, litra d) og f); Schengenvejledningen, anden del – 12.1 og 12.2 (asylansøgere), Menneskerettighedsdomstolen, M.A. og andre mod Litauen, 11. december 2018.*

5.

BESKYT OFRE FOR KRIMINALITET

+ 5.1.

Vær opmærksom på risikoindikatorer

for menneskehandel, og ajourfør regelmæssigt din viden.

+ 5.2.

Hvis der er tegn på menneskehandel, så tag straks skridt til at beskytte det/de formodede offer/ofre,

og adskil dem fra den, der mistænkes for at stå bag. Vær opmærksom på, at ofre for menneskehandel også kan ansøge om asyl.

+ 5.3.

Hvis formodede ofre for menneskehandel til bistands- og støttetjenester.

Bistanden og støtten må ikke være betinget af ofrets vilje til at samarbejde med retsvæsnen.

+ 5.4.

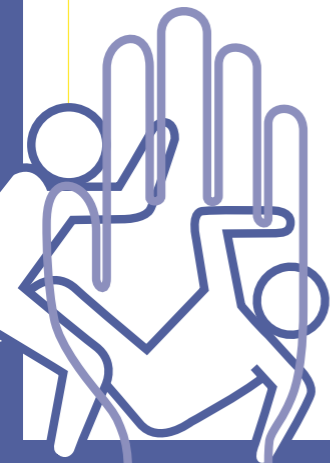
Vær opmærksom på ofre for andre voldsforbrydelser, herunder kønsbaseret vold.

Yd bistand og støtte til ofre i samarbejde med relevante støtteorganisationer.

+ 5.5.

Bevar alt bevismateriale på en forbrydelse.

— Relevante juridiske kilder: Chartret, artikel 5; Schengengrænsekodeksen, betragtning 6 og artikel 16; forordningen om den europæiske grænse- og kystvagt, artikel 3, stk. 1, litra a), og artikel 3, stk. 2; direktivet om bekæmpelse af menneskehandel, artikel 11; Europarådets Istanbulkonvention, kapitel IV og VII; FN's protokol om bekæmpelse af smugling.

6.

BESKYT BØRN I FARE FOR MISBRUG ELLER VOLD

+ 6.1.

Gør dig bekendt med betingelserne for, at børn kan rejse ud af eller ind i landet

(f.eks. samtykke fra forældre eller en erklæring på tro og love), og med grundlæggende begreber vedrørende børnebeskyttelse.

+ 6.2.

Oplys børn om deres rettigheder og procedurerne på en børnevenlig måde.

Sæt barnets tarv i første række.

+ 6.3.

Brug vejledningen i Frontex' VEGA håndbog

til at identificere og beskytte udsatte børn.

+ 6.4.

Kontrollér, at de personer, der ledsager et barn, har forældremyndighed over det,

især når barnet kun ledsages af én voksen, og der er alvorlig grund til at tro, at barnet ulovligt er blevet fjernet fra forælderen/forældrene. Observer og rapportér al usædvanlig adfærd, bl.a. fysiske eller følelsesmæssige tegn fra barnet eller den/de ledsagende voksen/voksne.

+ 6.5.

Ved pågribelse af tredjelandstatsborgere, som krydser eller forsøger at krydse grænsen ulovligt, må familier ikke adskilles,

undtagen hvis det er strengt nødvendigt og forholdsmæssigt for at beskytte familiemedlemmer eller det er påkrævet i en bestemt sag med henblik på en strafferetlig efterforskning.

+ 6.6.

Observer og identificer aktivt børn, der rejser alene.

Tjek Schengeninformations-systemet (SIS) for at se, om barnet er meldt savnet.

+ 6.7.

Hvis der efter andenlinjekontroller stadig er tvivl om et ledsaget eller uledsaget barns trivsel,

så kontakt den ansvarlige værgemåls- og/eller barnebeskyttelsesmyndighed, og henvis barnet til dem.

Relevante juridiske kilder: Chartret, artikel 24;

Schengengrænsekodeksen, betragtning 36 og artikel 4 (beskyttelsesklausul i generelle grundlæggende rettigheder), artikel 20, stk. 1, og bilag VII, punkt 6.2 og 6.5 (særlige regler om børn); **forordningen om den europæiske grænse- og kystvagt**, artikel 3, stk. 1, litra a); **Schengenvejledningen**, andel del – 5.6.3 (grænsekontrol af børn).

7.

OVERHOLD PROCEDUREKRAV OG GARANTIER

+ 7.1.

Oplys alle rejsende, der henvises til andenlinjekontrol, samt personer, der stoppes under grænseovervågning, om, hvad kontrollen består i, på en professionel, venlig og høflig måde.

Gør det på et sprog, som de forstår eller med rimelighed kan formodes at forstå.

Ved andenlinjekontrol skal personen have grænsevagternes navn eller tjeneste-ID-nummer oplyst.

+ 7.2.

Sørg for, at grænsekontrollen ikke forhindrer personer, der har ret til fri bevægelighed i henhold til EU-retten,

i at vende hjem til det land, hvor de pågældende er statsborgere eller har opholdstilladelse.

+ 7.3.

Ved nægtelse af indrejse ved grænseovergangssteder

skal der træffes en begrundet skriftlig afgørelse ved hjælp af Schengenstandardformularen, hvor de nøjagtige begrundelser, faktiske og retlige forhold for nægtelsen anføres.

+ 7.4.

Sørg for, at tredjelandstatsborgeren, som nægtes indrejse, anerkender modtagelse af formularen,

navnlig ved at underskrive den. Læs nøje eventuelle bemærkninger, som personen tilføjer på formularen, og reager på dem, hvis det er nødvendigt.

+ 7.5.

Giv en kopi af den udfyldte standardformular til den pågældende,

og sørg for, at vedkommende forstår indholdet af den. Benyt en kvalificeret tolk, hvis det er nødvendigt. Afklar eventuelle tvivlsspørgsmål, personen måtte give udtryk for.

+ 7.6.

Oplys alle tredjelandsstatsborgere, der nægtes indrejse, om klageprocedurerne.

Dette gøres både mundtligt og ved hjælp af standardformularen.

+ 7.7.

Udlever en skriftlig liste over kontaktpunkter, der kan oplyse om fagfolk, som yder juridisk bistand.

Hæng sådanne lister op på synlige steder ved grænseovergangssteder.

+ 7.8.

Hvis det i klageafgørelsen konkluderes, at nægtelsen af indrejse ikke var tilstrækkeligt begrundet, rettes det annullerede indrejsestempel,

og der foretages alle andre nødvendige annulleringer og rettelser.

+ 7.9.

Register alle nægtelser af indrejse i et register, herunder begrundelserne for nægtelse af indrejse.

+ 7.10.

Når personer uden papirer stoppes under grænseovervågning, og de bliver bedt om at redegøre for årsagen til, at de befinder sig i grænseområdet,

skal der kommunikeres på et sprog, de kan formodes at forstå. Hvis det er vanskeligt at kommunikere, anvendes en kvalificeret tolk.

+ 7.11.

Hvis der er brug for yderligere handlinger efter pågribelsen af en person under grænseovervågning,

bringes personen til den nærmeste grænsevagtstation, hvor der gennemføres en personlig samtale på et sprog, vedkommende kan formodes at forstå. Benyt en kvalificeret tolk, hvis det er nødvendigt.

+ 7.12.

Giv tredjelandstatsborgere, der er pågrebet efter at have krydset den grønne grænse, tilstrækkelig tid

til at fremsætte argumenter mod deres udsendelse, og undersøg den enkeltes forhold. Oplys dem om deres ret til at klage over den afgørelse, der træffes.

— Relevante juridiske kilder: Chartret, artikel 41; **Schengengrænsekodeksen**, betragtning 7, artikel 4, 13-14 og bilag V, del A (nægtelse af indrejse) og del B (standardformular); EU-Domstolen, *Air Baltic (C-575/12)*, 14. september 2014; **Schengenvejledningen**, anden del – 1.3 (grænsekontrol), 8.4, 8.7 (nægtelse af indrejse) og tredje del (grænseovervågning); Menneskerettighedsdomstolen, *Hirsi Jamaa m.fl. mod Italien*, 23. februar 2012; Menneskerettighedsdomstolen, *N.T. og N.D. mod Spanien*, 13. februar 2020 og Menneskerettighedsdomstolen, *Asady m.fl. mod Slovakiet*, 25. marts 2020.

8.

TAG ALLE NØDVENDIGE FORHOLDSREGLER FOR AT BESKYTTE PERSONOPLYSNINGER

+ 8.1.

Sørg for, at alle personoplysninger, herunder helbredsoplysninger og andre følsomme oplysninger,

indsamles og behandles i overensstemmelse med databeskyttelsesreglerne.

+ 8.2.

Oplys alle rejsende om behandlingen af deres personoplysninger,

herunder hvilke oplysninger der behandles, til hvilket formål,

og hvem der har adgang til dem. Brug brochurer eller opslag for at bedre at blive forstået.

+ 8.3.

Når du optager fingeraftryk til Eurodac, skal du følge vejledningen

i FRA's tjekliste, så det foregår i overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder ved optagelse af fingeraftryk til Eurodac [[her](#)].

+ 8.4.

Når du optager fingeraftryk til Eurodac, skal du informere personen tilstrækkeligt.

Du kan benytte brochuren, som FRA har udarbejdet sammen med koordinationsgruppen for tilsynet med Eurodac [[her](#)].

+ 8.5.

Oplys personer om, hvordan de kan få indsigt i og udleveret en kopi af de personoplysninger, der opbevares om dem,

og hvad de kan gøre for at få rettet eller slettet ukorrekte oplysninger eller ulovligt opbevarede oplysninger.

+ 8.6.

Giv de rejsende kontaktoplysningerne på de kompetente nationale myndigheder,

herunder databeskyttelsesmyndigheder, for at de kan udøve deres rettigheder.

Relevante juridiske kilder: Chartret, artikel 8; **databeskyttelsesforordningen**, kapitel III; **direktiv (EU) 2016/680**, kapitel III; **forordningen om Schengeninformationssystemet (SIS) på området ind- og udrejsekontrol (EU) 2018/1861**, kapitel IV; **SIS-forordningen om politisamarbejde (EU) 2018/1862**, kapitel XVI; **forordningen om visuminformationssystemet (VIS) (EU) 767/2008**, kapitel VI; **Eurodacforordningen (EU) nr. 603/2013**, artikel 29; **forordningen om et ind- og udrejse system (EØS) (EU) 2017/2226**, artikel 50 og 52; **forordningen om et europæisk system vedrørende rejseinformation og rejsetilladelse (ETIAS) (EU) 2018/1240**, artikel 64; **interoperabilitetsforordning (EU) 2019/817** og **(EU) 2019/818**, artikel 47-48; **Schengenvejledningen**, s. 14, 16.

9.

SAMARBEJDE MED ORGANER OG HUMANITÆRE AKTØRER, DER OVERVÅGER MENNESKERETTIGHEDER

+ 9.1.

Vær opmærksom på og overhold det mandat og de beføjelser, der er tillagt uafhængige nationale, europæiske og internationale overvågningsorganer, agenturer for grundlæggende rettigheder og beskyttelse af flygtninge

samt andre organisationer, der er til stede ved grænsen. Giv dem adgang til oplysninger, dokumenter og personer i overensstemmelse med lovgivningen.

+ 9.2.

Hold dig orienteret om eventuelle vejledninger udstedt af disse organer

vedrørende overholdelse af grundlæggende rettigheder i grænseforvaltningsaktiviteter.

— *Relevant juridisk kilde: forordningen den europæiske grænse- og kystvagt, artikel 3, stk. 1, litra e), artikel 3, stk. 2, og artikel 110; direktivet om asylprocedurer, artikel 29; den europæiske konvention om bekæmpelse af tortur (ETS nr. 126), artikel 2-3.*

+ 9.3.

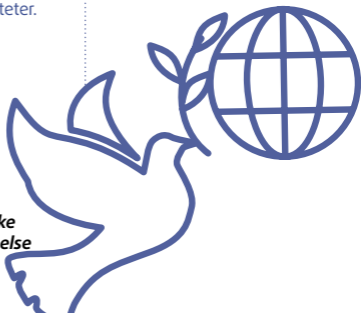
Vær høflig og samarbejdsvillig i kontakten til dem,

hvor deres rettigheder til at tilgå oplysninger, dokumenter og personer, jf. de juridiske instrumenter, der fastslår det enkelte organs beføjelser, overholdes.

+ 9.4.

Vær opmærksom på den rolle, Frontex' observatører af grundlæggende rettigheder har,

og bistå dem i at udføre deres opgaver.

10.

AFSÆT TID TIL LÆRING OG UDVIKLING

+ 10.1.

Deltag regelmæssigt i uddannelse om grundlæggende rettigheder, der omfatter magtanvendelse, herunder gennem praktiske øvelser og simuleringer.

+ 10.2.

Lad regelmæssigt medarbejderne under din ledelse få nødvendig uddannelse,

bl.a. om førstehjælp og om medarbejderes sundhed og trivsel for hele tiden at forbedre deres serviceorienterede og professionelle adfærd.

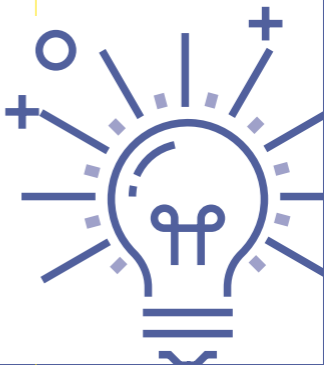
+ 10.3.

Lær, og opfrisk din viden

om de sprog, der er nødvendige for at udføre dine opgaver.

— *Relevante juridiske kilder:*

Schengengrænsekodeksen, artikel 16, stk. 1; forordningen om den europæiske grænse- og kystvagt, betragtning 51, artikel 3, stk. 2, og artikel 62; direktivet om bekæmpelse af menneskehandel, betragtning 25 og artikel 18, stk. 3; direktivet om asylprocedurer, artikel 6, stk. 1.

**FRA – DEN EUROPÆISKE UNIONS AGENTUR FOR
GRUNDLÆGGENDE RETTIGHEDER**

fra.europa.eu

 facebook.com/fundamentalrights

 twitter.com/EURightsAgency

 linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency

© Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende
Rettigheder, 2022

Luxembourg: Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2022

Print ISBN 978-92-9461-860-3
doi:10.2811/667454
TK-01-20-460-DA-C

PDF ISBN 978-92-9461-865-8
doi:10.2811/194589
TK-01-20-460-DA-N

Ikoner/Illustrationer: © iStock.com/Marvid; © iStock.com/ Varijanta;
© iStock.com/da-vooda

Redaktionen afsluttet i 2020.

Den Europæiske Unions
Publikationskontor